

RESEARCH
INSTITUTE
FOR CHANGES

Klasterizacijos studija

Tikslas

- Paskatinti klasterizacijos procesus Lietuvoje;
- Nustatyti įmonių potencialą bei galimybes jungtis į klasterius bei brandinti jau rinkoje esančius klasterius;
- Identifikuoti perspektyviausius klasterizacijos sektorius;
- Apibrėžti ir numatyti klasterizacijos tendencijas, perspektyvas;
- Įvertinti galimybes jungtis į tarptautinius klasterius.
- Padėti klasteriams formuojant bendras iniciatyvas pagal Sumanios specializacijos kryptis.

Metodai

- Antrinių šaltinių analizė;
- Kiekybinis tyrimas: Klasterių atstovų apklausa;
- Kokybinis tyrimas: Ekspertų apklausa.

Kiekybinis tyrimas: Klasterių atstovų apklausa

- Klasterizacijos motyvai;
- Dydžio identifikavimas;
- MTEP veiklų paplitimas;
- Klasterio susiintegravimo lygiai;
- Klasterio brandos lygiai;
- Klasterio tarptautiškumas;
- Klasterio finansavimo formos;
- Klasterio kompetencijų ir viešinimo poreikiai.
- Faktinė informacija
- Nuomonių tyrimas: 6 balų likert'o skalė

Kokybinis tyrimas: ekspertų interviu

- Lietuvos inovacijų 2014 – 2020 metų programoje numatytų priemonių gyvendinimo lygis:
 - Tarpsektoriškumas
 - Mokslo ir technologijų parkų vaidmuo
 - Klasterių plėtra ir įsitraukimas į tarptautinius tinklus
- 11 balų vertinimo skalė;
- Trūkumai, privalumai, rekomendacijos.

Anketą užpildė

- Baltic Education Cluster
- Baltijos automobilių detalių klasteris
- Biojėgainių vystymo klasteris
- Biržų turizmo klasteris
- Clear Digital World klasteris
- International Security Cluster
- Išmaniųjų technologijų klasteris
- JŪRINIS KLASTERIS
- Lietuvos lazerių asociacija
- Lietuvos medicinos turizmo klasteris LITCARE
- Lietuvos medinių surenkamųjų namų klasteris
- Lietuvos plastikų klasteris
- Lietuvos spaustuvinių asociacija
- Nacionalinis maisto ūkio klasteris
- NEBULA Crossmedia klasteris
- Pažangių ortopedijos ir reabilitacijos priemonių klasteris
- Plastikų ir naujų medžiagų klasteris
- Smart Food Cluster
- Sveikatingumo klasteris iVita
- Užupio kūrybinis klasteris

Apibrėžimo formavimas

- Yra daugiau nei vienas klasterių apibrėžimas, kurie priklauso nuo jo tikslo ir konkretaus naudojimo konteksto;
- apibrėžimai, kuriais siekiama paaiškinti tokius ekonominius reiškinius kaip konkurencingumas ar augimas, dažniau yra **abstraktus** pobūdžio;
- apibrėžimai, kuriais siekiama pvz. nustatyti finansavimo teisinį pagrindą arba statistinių matavimų pamatinį modelį, būtinai turi būti apibrėžtos griežčiau ir techniškiau, kad būtų galima nustatyti valstybės pagalbos taisykles ir kitos finansinės paramos formų taikymo sistemą

Labiausiai paplitęs apibrėžimas

- Klasteris - geografiškai artimos tarpusavyje susijusios įmonės ir asocijuotos institucijos, veikiančios tam tikroje srityje, bei susietos panašumo ir komplementarumo (papildomumo) bruožais. Jie apima specialių išteklių tiekėjus, klientus, komplementarių prekių gamintojus ir su jais susijusias įmones, bei vyriausibines ir kitas institucijas (pvz. universitetus, standartizavimo agentūras, asociacijas) (Porter, 1998a).

Klasterio apibrėžimo plėtiniai

- Klasteriai yra apibrėžiami ryšiais, o ne narystėmis
- Jų ribos nebūtinai sutampa su politinėmis/ valstybinėmis sienomis.
- Klasterio geografija gali būti apibrėžta atstumu ir laiku, kurį žmonės yra pasirengę nukeliauti dėl įsidarbinamumo, o įmonių savininkai laiko tinkamu susitikimams ir tiklaveikais.
- Geografija šiuo atveju yra nestabilus veiksnys, kurį lemia keliavimo sąlygos, kultūrinis identitetas ir asmeninės preferencijos.
- Naujos transportavimo ir komunikavimo priemonės tokios, kaip internetas, taip pat keičia klasterių erdvės suvokimą

- **Klasterio organizacija** yra juridinis vienetas formuojantis, prižiūrintis ir valdantis klasterį.
- Brandžios ir sėkmingos klasterių organizacijos savo veiklos sąnaudas dengia iš narystės ir suteikiamų paslaugų mokesčio, mokymų ir konferencijų mokesčių, sponsorių lėšų ir t.t.
- **Klasterio iniciatyvos** yra organizuotos pastangos remti klasterio konkurencingumą, todėl susideda iš praktinių veiksmų, susijusių su šių klasterių gebėjimu savarankiškai organizuoti ir vis labiau aktyviai formuoti klasterio ateitį. Šiuos procesus dažnai valdo specializuoti MVĮ tarpininkai, pvz., **klasterių organizacijos**.

Klasterio branda

- Ji nustatoma, siekiant suprasti, kaip klasteriai vystosi ir transformuojasi laike (Martin R. ir Sunley P., 2011) ;
- Klasterio brandos matavimui yra naudojama „gyvavimo ciklo“ koncepcija (Martin R. ir Sunley P., 2011; Monteiro P., De Noronha T. ir Neto P., 2013; Fri W., Pehrsson T., Sølilen K.S., 2013; Knop L. ir Olko S., 2011). ;
- Klasteris yra sudėtinga adaptyvi sistema, todėl nėra vieno klasterio vystymosi modelio, kuris tiktų visiems (Martin R. ir Sunley P., 2011).

Klasteris, kaip sudėtinga adaptyvi sistema

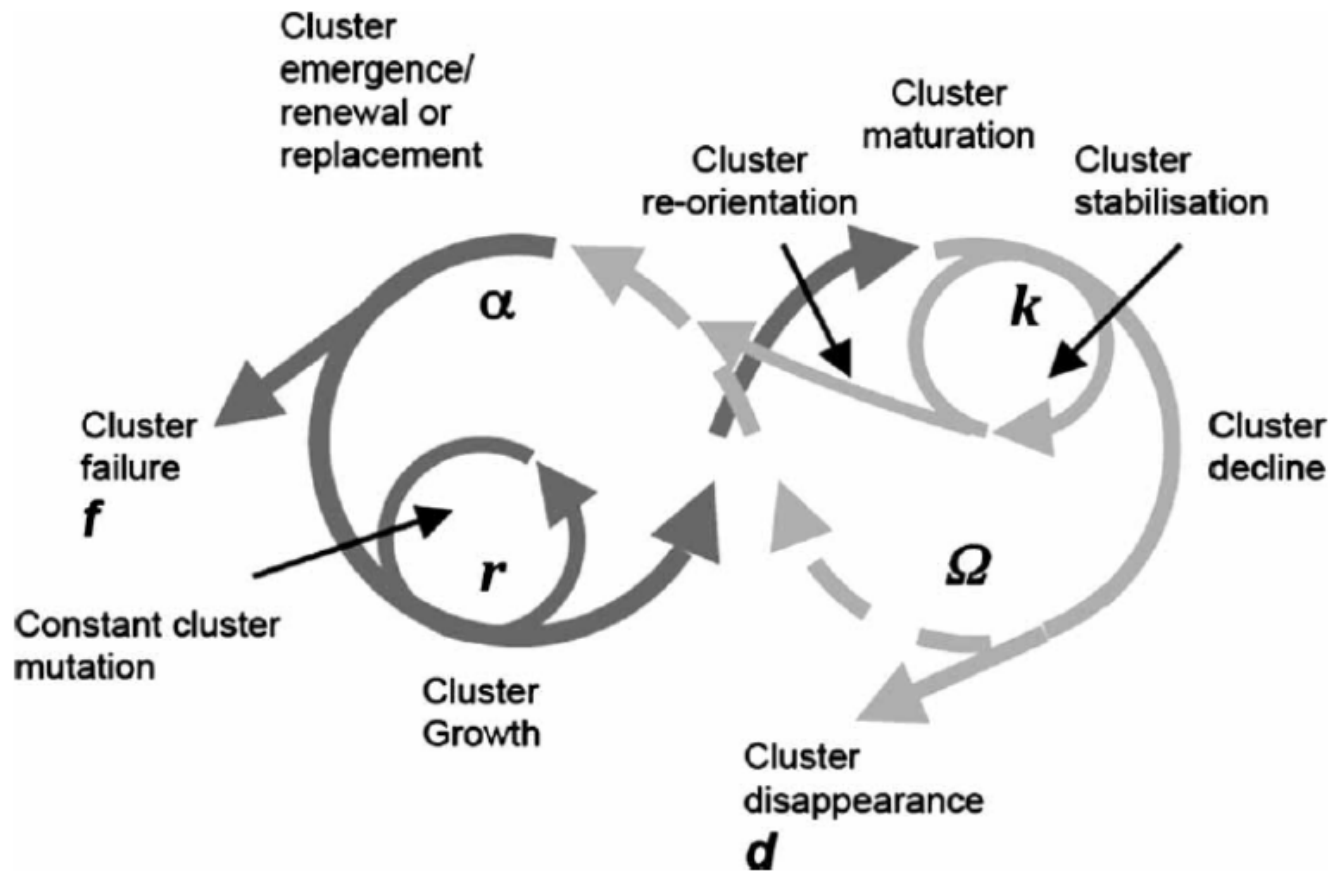
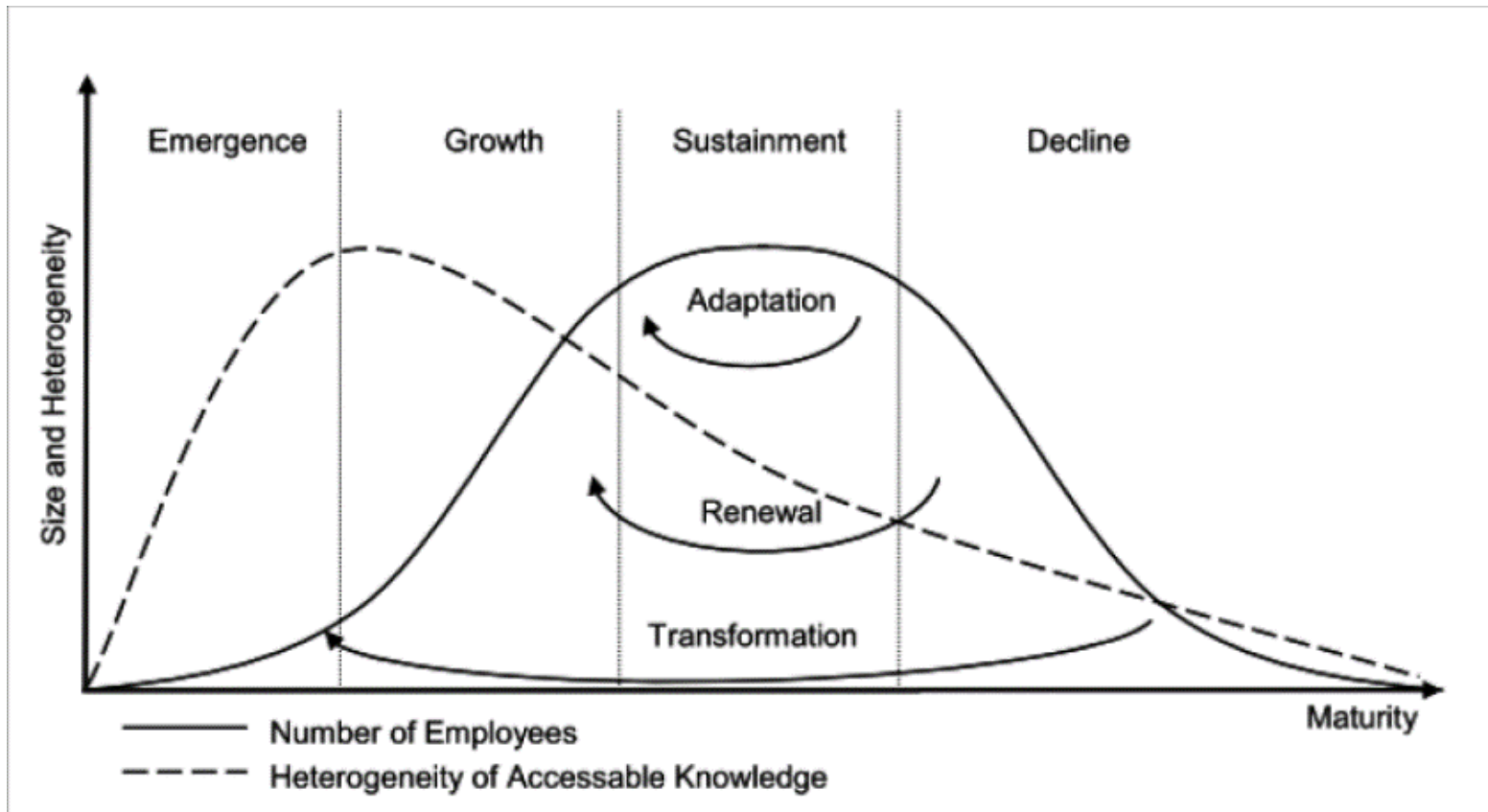

Fig. 4. Modified cluster adaptive cycle model

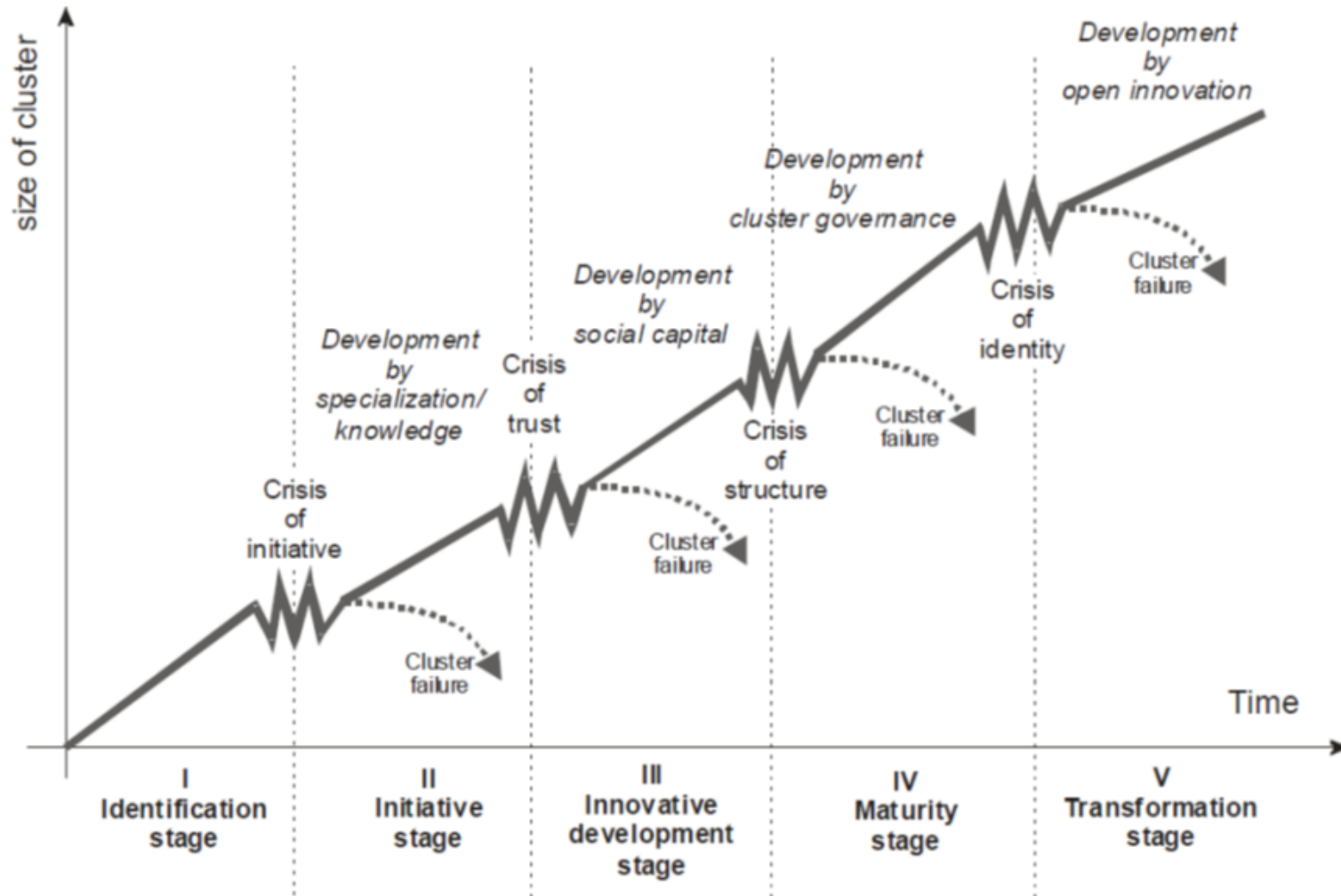
Klasterio svyravimai „gyvavimo cikle“

Monteiro P., De Noronha T. and Neto P., 2013

Klasterio gyvavimo ciklo modelis ir krizės atsirandančios vystymosi procese

Knop L. ir Olko S. (2011)

Klasterio ciklo dimensijos

Knop L. ir Olko S. (2011)

- **Laikas** – suvokiamas, kaip klasterio vystymosi proceso laikas. Tai reikšmingas laikas, kurį lemia daug įvairių veiksnių;
- **Klasterio dydis** – gali būti pristatomas kaip absoliutus klasterį sudarančių subjektų skaičius, taip vadinama kritinė masė, t.y. subjektų skaičius klasteryje **santykije** su bendru subjektų skaičiumi sektoriuje ir komplementarių subjektų skaičiumi regione. Tikslesnei analizei rekomenduojama nagrinėti tokius kriterijus, kaip: klasterio konkurencingumo lygio **augimas**, klasterio novatoriškumo lygio **augimas**, socialinio kapitalo **augimas** klasteryje, pasitikėjimo **augimo** lygis klasteryje ir sandėrių su išoriniais subjektais sąnaudų mažėjimo lygis.

Knop L. ir Olko S. (2011) modelyje išskiriamos stadijos

- **Identifikavimo** – grupė regione veikiančių įmonių, mokslo ir valdžios institucijų identifikuoja galimybę bendradarbiauti.
- **Iniciatyvos** – grupė iniciatyvių asmenų identifikuoja specializaciją ir žinias, kurias reikia įgyti.
- **Inovatyvus vystymasis** – kalsterio vystymas paremtas bendrai vykdomais projektais ar bendradarbiaujant klasteryje susikurusiame verslo tinkle.
- **Branda** – klasteris vysto savo struktūrkas ir socialinę astakomybę, tačiau sumenksta dėmesys piminiam tikslui.
- **Transformacija** – naujos idėjos sukuria prielaidas naujiems tinklams ir naujoms struktūroms, kurios transformuojasi į naują klasterį.

Klasterių finansavimo taisyklės

- Pagal **General Block Exemption Regulation (GBER) (2016)** Klasterių personalo ir administravimo išlaidos gali būti dotuojamos (10 metų periodais).
- Pagal **New Rules for State Aid for Research, Development and Innovation (2015)** rekomenduojama dotuoti nuo 50% iki 85% išlaidų (1 metais – 100% - 10 metais – 0%)
- Klasterių organizacijų (koordinatorių) veikla gali būti dotuojama nepriklausomai nuo klasterio brandos lygio (Monteiro P., De Noronha T. ir Neto P., 2013)

**Esu labai dėkinga už
bendradarbiavimą!**

